

Mateja Gris,
dipl. var. inž.

Valerija Skok,
univ. dipl. grad. inž.

Po sledih požarne varnosti v Metalki Vižmarje

Uvod

Najbolje in najceneje se je učiti na napakah drugih. To velja tudi za nezgode, kot je požar. Če bi večje požare analizirali z inženirskega vidika, predvsem glede možnih vzrokov požara, hitrosti razvoja požara in njegovega širjenja, če bi obravnavali gradbene in organizacijske napake, pa tudi požarnovarnostne ukrepe, ki so se izkazali za dobre, in to znanje razširili in preko različnih vrst strokovnjakov udeležili v praksi, bi bilo to za družbo ceneje, bolj prijazno do ljudi in okolja, kot če ob požarih prepustimo gašenje in reševanje dobro usposobljenim in opremljenim gasilcem, ki se odzovejo na vsak požar; tudi na naslednjega, podobnega, ki bi ga bilo možno preprečiti.

Zaskrbljujoče je, da projektanti požarne varnosti večinoma niso seznanjeni s potekom požara. Forenziki ugotavljajo le, ali je šlo za nameren požig, njihove ugotovitve pa ne smejo biti objavljene. Iz novic v medijih morda izvemo, da je nameren požig izključen ali da je kdo zaspal s cigareto v roki, da je zagorelo v dimniku, da je prišlo do požara v košu za smeti ali, najpogosteje, da je šlo verjetno za napako ali okvaro na električni inštalaciji ali napravi. Gasilci poročajo o svoji intervenciji, skoraj nič pa o objektu, kjer je izbruhnil požar. Zavarovalnice pogledajo pogorišče le zaradi dogovora o višini škode, njihove ugotovitve pa so poslovna skrivnost. Strokovna javnost tako nima možnosti, da bi se iz požara kaj naučila, družba pa ne ve, kje je treba okrepiti preventivo, da bo požarov manj in škoda manjša.

Novembrski požar objekta Metalke Commerce d.d. v Vižmarjah je verjetno šolski primer slabe prakse delitve stavb v manjše enote brez upoštevanja požarnih ločitev. To je smela trditve na osnovi poizvedovanja pri lastniku, gasilcih, policiji, prebiranja novic v časopisih in ogleda posnetkov s požarišča. Pa pojdemo po vrsti, od zadaj.

Požar, 30. november 2021

V zgodnjih jutranjih urah so gasilci prejeli obvestilo, da gori skladiščni objekt ob Plemljevi ulici v Vižmarjah. Požar se je hitro širil. Gasilcem je kljub hitri intervenciji uspelo ubraniti le del objekta na severni strani in pisarniški del na južnem delu objekta. Bolj podroben opis intervencije najdete v članku Roberta Okorna iz Gasilske brigade Ljubljana v reviji Požar 4-2021 (1). Naj ponovno zapišemo le prva dva stavka iz članka g. Okorna: »30. november 2021 bo datum, ki se ga bomo

ljubljski gasilci še dolgo spominjali. Čeprav redno in aktivno spremljamo izkušnje svojih kolegov pri gašenju različnih požarov po svetu, si pojav tako obsežnega požara, kot se je zgodil v Vižmarjah, težko predstavljamo.«

Zakaj je zagorelo?

Po vzroku požara smo 4. februarja 2022 vprašali na Policijski upravi Ljubljana. Odgovora do danes še nismo prejeli.

Kako je bilo poskrbljeno za požarno varnost v objektu?

17. januarja 2022 smo pisali lastniku objekta Metalki Commerce d.d. Prosili smo jih za informacije o:

- načinu upravljanja objekta (npr. ali je bil narejen enoten požarni red in osnovne značilnosti požarnega reda objekta),
- oceni požarne ogroženosti objekta (npr. ali je bila ocena narejena že po novi metodologiji – glej Pravilnik o izdelavi ocen požarne ogroženosti (Uradni list RS, št. 180/20)),
- izvedenih gradbenih in organizacijskih požarnovarnostnih ukrepov (delitev na požarne sektorje, vgrajeni sistemi aktivne požarne zaščite (javljanje požara, sistemi za avtomatsko gašenje požara), posredovanje alarma gasilcem, ipd.),
- dostopnosti objekta za gasilce (dostopne poti, dovoljene poti ipd. – glej smernico SZPV 206/2019 v seznamu smernic na <https://www.szpv.si/smernice/>),
- podatkih, ki so bili na voljo gasilskim enotam, preden so gasilci prišli na mesto požara 30. 11. 2021 (ali je podatke o požarnem redu, morda požarni načrt, dobila katera od gasilskih enot, preden je prišlo do požara),
- podatkih, ki so jih gasilcem ob prihodu na požar dali lastnik/uporabniki,
- preskrbi z vodo za gašenje (o razpoložljivih zunanjih hidrantih),
- zavarovanju objekta ipd.

Odgovora do danes še nismo prejeli.

Vprašali smo tudi na Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Odgovorili so, da v zadnjih desetih letih v Metalki v Vižmarjah niso opravili inšpekcijskega pregleda, zato nimajo podatkov o tem, kako je bilo tam poskrbljeno za požarno varnost.

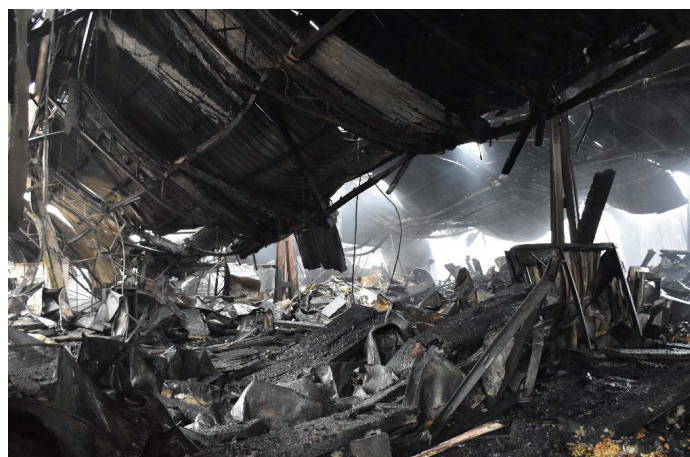

Objekt pred požarom

Objekt po požaru – fasada (foto: Milan Hajduković)

Objekt po požaru – od zgoraj (foto: Milan Hajduković)

Objekt po požaru – znotraj (foto: Milan Hajduković)

Vprašali smo gasilce, ki bi morda morali prejeti požarni načrt stavbe. Ker zakonodaja ne določa, kateri gasilski enoti mora biti predan požarni načrt, smo vprašali tako bližnje prostovoljne gasilce iz PGD Brod Vižmarje kot poklicne gasilce iz Gasilske brigade Ljubljana. Prvi niso prejeli požarnega načrta, drugi pa so ga pred 12 leti. Za posredovanje podrobnejših podatkov niso pristojni. Lahko se vprašamo, če v 12 letih ni bilo sprememb, ki bi vplivale na požarno varnost, da lastnik oziroma upravljavec ni posodobil požarnega načrta.

Nekaj naših ugotovitev

Objekt je bil tlorisne velikosti približno 50 m x 150 m. Nosilna konstrukcija je bila jeklena.

Streha je bila iz jeklene trapezne pločevine, pod njo pa je bil strop iz armiranih heraklit plošč.

Notranje predelne stene so bile večinoma iz sendvič plošč z EPS-izolacijo (v objektu je bilo kar nekaj hladilnic). V osrednjem delu je bila galerija oz. podest, na katerem so bile shranjene gume. Požar se je širil pod streho, hladilnice so zgorele.

Celoten objekt s skupno površino okoli 7000 m² je bil en sam požarni sektor. V objektu ni bilo vgrajenega sistema za avtomatsko javljanje in alarmiranje požara. Delno požarno ločen je bil le pisarniški del (približno 8 m dolžine objekta na JV strani). Ta požarna ločitev je s pomočjo intervencije gasilcev zadržala prenos požara na pisarniški del. Tudi na SZ stran objekta se požar ni razširil na prizidani del.

Požar naj bi po enih podatkih izbruhnil na območju palet ob zgradbi, po drugih pa v skladišču (točnih podatkov nam, na žalost, ni uspelo dobiti) in se hitro širil po objektu. Po podatkih gasilcev se je požar širil vzdolžno po objektu s hitrostjo več kot 5 metrov v minuti. Zaradi precejšnjega števila predelnih sten z EPS-izolacijo in gum se je med požarom pojavila tudi velika količina dima. Zaradi visokih temperatur, ki so nastale v požaru, se je kovinska konstrukcija objekta podrla. Zaradi tega je precej žarišč požara ostalo in oteževalo gašenje. Na srečo so gasilci pravilno ocenili situacijo in niso gasili s strehe objekta.

Zaradi zelo velikega požarnega sektorja in visoke požarne obremenitve v objektu (kar pomeni visoko kalorično vrednost

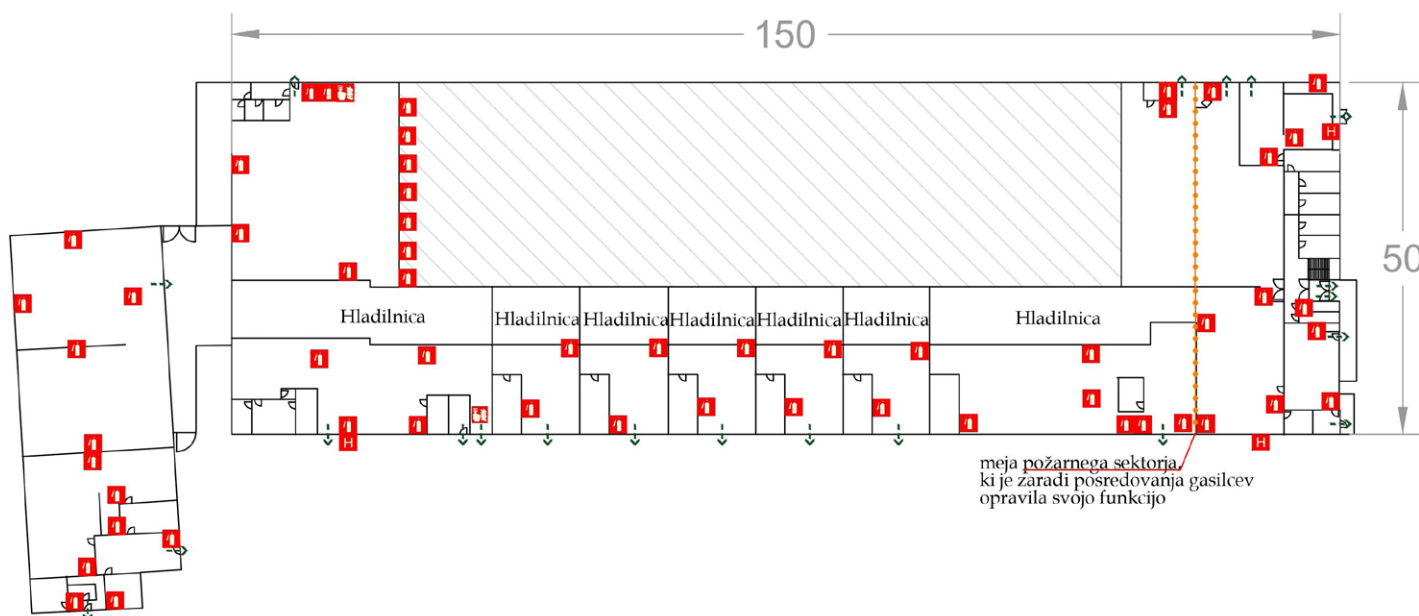

Odpadle lesnovlakensne cementne plošče zunanjih sten objekta (foto: Milan Hajduković)

Odpadla armirana heraklit plošča stropa (foto: Milan Hajduković)

gorečih materialov) je bila pri gašenju porabljena ogromna količina vode. Po podatkih javnega podjetja VOKA SNAGA je bilo na dan požara iz vodovodnega omrežja na področju Vižmarij odvzeto 3.600 m³ vode več kot v dneh pred dogodkom. Požar je bil zelo obsežen, konstrukcija objekta je imela zelo nizko požarno odpornost (hitro je prišlo do porušitve), požarni sektor je bil prevelik in požarna obremenitev visoka. Če k temu prištejemo še slabo izvajanje organizacijskih ukrepov in neizvajanje kontrole nad njimi, so bili vzpostavljeni prav vsi pogoji za požar z razsežnostjo, kakršna je bila. In zopet gre vsa zahvala samo gasilcem, da ni prišlo še do večje katastrofe (večje uničenje objekta, negativen vpliv na širše okolje), ki so uporabili vse razpoložljive možnosti – veliko število sodelu-

jočih ustrezno usposobljenih gasilcev, razpoložljivo opremo, dobro organiziranost, velike količine vode itd. Vendar pa se pojavlja vprašanje, koliko časa se bomo pri obstoječih objektih še zanašali samo na gasilce. Imamo ogromno velikih objektov, katerih namembnost se je med uporabo spreminjala, večje objekte po propadu velikih podjetij sedaj uporablja večje število manjših, ne da bi posamezne objekte prilagodili novi namembnosti in različnim uporabnikom v njih – vse samo po liniji najmanjšega odpora in najnižjih stroškov v pričakovanju čim večjih dobičkov. V predpisih sicer imamo ustrezne podlage, da bi se te zadeve uredile, ker pa nimamo ustreznega nadzora, se zahteve iz predpisov ne prenašajo v resnično življenje. In pogoji za katastrofo so tu ...

Tloris objekta